

קשת גוונים בחברה

ללמוד על האחר - להכיר את עצמי

אנשים זרים שאני בכלל לא מכיר
ממקומות אחרים וגם פה מהעיר
הייתי רוצה שידעו כולם
שיש ילד אחד בעולם

והילד הזה, הילד הזה
הילד הזה הוא אני
והילד הזה, הילד הזה
הילד הזה הוא אני

יהודה אטלס

רציונל

"בן עזאי....הוא היה אומר, אל תהי בז לכל אדם, ואל תהי מפליג לכל דבר, שאין לך אדם שאין לו שעה, ואין לך דבר שאין לו מקום" (מסכת אבות פרק ד' משנה ג)

רציונל התוכנית "קשת של גוונים" או בשמה הנוסף "ללמוד על האחר, להכיר את עצמי" שמה לה למטרה ללמוד להכיר את השונה ממני כדי להבין, ולמתן את היחס הנובע מרגש של פחד המביא לעוינות ואף לתוקפנות, אפליה וגזענות.

שונות בין בני אדם היא עובדה קיימת, ברגע שהשונות לובשת השוואה ערכית, היא הופכת לגזענות ואפליה.

חלק בלתי נפרד מהבטחת קיומה של מדינת ישראל כחברה מתוקנת ושוויונית מותנה ביכולת לשנות את היחסים בין הקבוצות השונות בחברה הישראלית מיחסי עימות ומשבר לאלו של היכרות, שותפות והדדיות.

באמצעות פעילויות של היכרות עם ה"אחר" בחברה הישראלית אנו לומדים להכיר את עצמנו ולהפחית את עוצמת הפחד מהשונה וכך לסלול את הדרך לחינוך לערכים של סובלנות, כבוד עצמי והדדי ושמירה על זכויות האדם כבסיס ליצירת חיים משותפים.

"קשת של גוונים" תוכנית ספירלית מכיתה א' ועד כיתה ח'. במהלך השנים נחשפים הילדים למפגשי היכרות ושיח הדדי עם קבוצות שונות בחברה הישראלית (סבים, ילדים בעלי צרכים מיוחדים, עיוורים, דתיים, ערבים ועוד). תוכנית מפגשים זו מהווה חלק מהחזון של בית ספרינו התופס את תפקידו כשותף בעל אחריות ליצירה של חברה סובלנית טובה יותר, **"הבונה אצל תלמידיו את ערכי כבוד האדם תוך פיתוח סובלנות ורגש אחריות לפרט, לחברה ולסביבה"**. המפגשים הללו הם ביטוי נוסף ללמידה, הם משלימים את התכנים הלימודיים והופכים את חווית הלמידה למשמעותית יותר לטווח הקצר והארוך גם יחד.

בתחילתה של תכנית זו התלמיד יכיר את זהותו האישית במעגל המשפחתי ובהמשכה יכיר קבוצות שונות במטרה לחולל שינוי במערכת היחסים ההדדית בינינו לבין הקבוצות השונות החיות בחברה הישראלית. ההיכרות ההדדית תאפשר גישור על הריחוק והניכור, תפחית חשדנות, איבה ופחד ותקדם ערכים של כבוד עצמי, כבוד הדדי, צדק חברתי, סולידאריות ודאגה לכל אדם.

קשת גוונים בחברה - "לראות את האחר להכיר את עצמי"

מטרת העל של התכנית

ברור זהות אישי דרך מפגש ישיר של התלמיד והיכרות עם אוכלוסיות שונות ומגוונות.

מטרות נוספות:

להכיר קבוצות שונות

לשבור סטריאוטיפים ודעות קדומות

לברר זהות אישית דרך ההיכרות עם האחר

להעצים את ערך הכבוד והסובלנות כלפי אוכלוסיות שונות.

שאלות זהות:

מה הייחודיות שלי? מה המיוחד באחר? מה נקודות ההשקה שלנו?

מה מתחדד לי בזהות שלי?

התכנית הספיראלית:

כיתות א' - הילד הזה הוא אני

כיתות ב' - אני ומשפחתי - הורים ואחים

כיתות ג' - סבב"א - מפגש עם סבים וסבתות

כיתות ד' - ה' - העמקת ההיכרות עם הישובים בהם אנו גרים ומפגש עם האוכלוסייה בישובים. (עד השנה נפגשנו עם ילדי כפר קמא, בתוכנית "ללמוד על העבר-גשר להווה" של המוזיאון בעין דור, ואנו עדיין מחפשים בית ספר אחר להמשיך את המפגשים הבין אישיים המשמעותיים.

כיתה ו' - מפגש עם אוכלוסיות בעלות צרכים מיוחדים

(מכללת כישורי חיים, "כנפיים של קרמבו")

כיתות ז' - מפגש עם קהילה דתית 'משימות בשנת המצוות

כיתות ח' - מפגש עם אורט סאלמה היכרות עם אוכלוסייה בדואית במוזיאון בית יגאל אלון בנינוסר וביקורים הדדיים.

בכל כיתה יתקיים שיח יהודי אזרחי - ויעלו שאלות מבררות זהות.

המוצר יבנה בכל שכבה בדרך אחרת: שאלות חקר, ראיונות, דפי חברותא.

בכל כיתה תהיה פינה של ברור זהות דרך שאלות מעוררות.

טבלה מארגית

רחבה, שילובים וחיבורים בכל תחומי החיים הגדלת הנראות בשגרת החיים						נוסחת עבודה	גורם מארגן	חזון ערכים
קהילתי	לימודי	חברתי	ארגוני	תרבותי	פיזי			
האוכלוסייה שבית הספר מגדיר כקהילה קהילת ההורים המועצה	התוכניות הפורמאליות של משרד החינוך. צירי אורך משותפים לכולם פעילויות לימודיות: 1. הכנת תלמידי אישי 2. למידה בחברותא. (טקסטים מגוונים מן המקורות, ביטויים, שירים) 3. הכנת מאכלים המייצגים עדות 4. מפגשים עם אנשים מהקהילה 5. סיורים בבית הספר ולבתי ספר מפגשים עם אוכלוסיות שונות. ביקורים ביישובים.	התוכניות הפורמאליות הקשורות לתחום החברתי, רב גילאית, רב תרבותית, יוזמות ופעילויות חברתיות. כל התוכניות הבלתי פורמאליות. דרך החונכות של כיתות א'-ו' שתילה בגינה יחד עם מכללת כישורי חיים. שילוב יום המאה"יום המשפחה והזמנת הורים לאח"צ משפחתי. הענקת משלוחי מנות לאנשים מהקהילה ולמתנדבים. (מד"א, מכבי אש משמרות התנועה, קשישים וכו').	הדרך בה בית הספר מנהל ומארגן את חיי היום יום, מבנים ארגוניים, מבני למידה, קבוצות למידה וועדות שונות. לו"ז לימודי מיקוד זמן ימי שיא תערובות מפגשים עם מומחים ואנשים מהקהילה מערכת שעות כל שכבה לומדת את הנושא בהתאם לתוכנית במהלך השנה.	התחום של הטקסים והריטואלים, השפה, הסמלים והמנהגים הייחודיים לבית הספר תרגום של הערכים לעשייה, להמחשה, להפצה הערכים כבוד האדם והאחריות יבואו לידי ביטוי במפגשים, בלמידה, בטקסים בעשייה המשותפת עם האוכלוסיות השונות	מרחבי הלמידה הקיימים במבנה בית הספר ומחוצה לו נראות פיזי מה יראה מבקר בבית הספר? תיעוד מפגשים ופעילויות באמצעות תמונות שניתן למצוא באתר הבית ספרי	המתכון להצלחה הוא המתווה את הדרך. הנוסחה מאפשרת לצוות "לדבר" בשפה משותפת ולשדר לתלמידים ולהורים מסרים אחידים. בניית תוכנית בית ספרית ספיראלית המתחיל מה"אני" האישי של כל אחד ומתרחב למעגלים נוספים בחברה	ציר התוכן שנבחר אשר בעזרתו מאורגנים כל תחומי החיים של בית הספר מעמיקים שורשים ומצמיחים כנפיים חשיפה למקורות יהודיים, ציוניים ואזרחיים	חזון- תמונה עתידית של הארגון המבוסס על ערכים ועקרונות, המנחים את העשייה ערך- אידיאל בתחום האמונה. להבנות אצל תלמידינו את ערכי כבוד האדם ורגש האחריות לפרט ולחברה תוך ברור זהות אישי דרך היכרות עם אוכלוסיות שונות ומגוונות

כיתות א' - מי אני?

מטרה:

התלמיד יכיר את זהותו כבסיס ראשוני להיכרות "האני" תוך מטרה להעמיק את תחושת השייכות שלו למעגלים רחבים יותר (אני, משפחתי, כיתתי, יישובי, ארצי).

בתחילת שנה, בכל שבוע נלמד שיר שבועי לפי הנושא, העונה, החג המתקרב ופותח את הילדים לעולמם האישי.

דוגמאות לשירים:

- שיר הפותח את השנה - "שלום כיתה א'" / נעמי שמר - שיר העוסק בהתחלות חדשות, פחדים, חששות, התרגשויות, ציפיות.
- "נתתי לעצמי יד" / עדולה - שיר הנלמד לקראת יום השואה ועוסק בפחדים.
- "כחול ולבן" / שיר הנלמד לקראת יום העצמאות, מוביל לשיחה מהיכן כל אחד הגיע.
- "לא רוצה" / מיריק שניר. בסיפור זה הילדים סיפרו על דברים שהם עושים מתוך אהבה לעומת דברים שדורשים מהם והקושי שבפרידה.
- "אני אוהב" / יהונתן גפן מדבר על אהבות מסוגים שונים.
- "אני" / דתיה בן דור, שיר שבו הילדים נחשפים למצבים שונים ועל הייחוד של כל אחד ואחד.

במהלך השנה לקראת ימי ההולדת מתקיימת פעילות וחשיפה אישית

של "ילד היוולדת" בפני הכיתה:

- ההורים מספרים עלי- הלידה וההתפתחות.
- משמעות שמי- האם אני אוהב את שמי, מדוע ניתן לי שם זה, מהו שם החיבה שלי.
- מיון שמות ילדי הכיתה: תנ"כיים, מן הטבע, על שם קרובי משפחה, מקומות בארץ, תכונות ועוד.
- מתי נולדתי- תאריך הלידה העברי וחיבור לשיר "שנים עשר ירחים" / נעמי שמר.
- אני יחיד ומיוחד- חיבור לשיר "הילד הזה הוא אני" / יהודה אטלס. מה מייחד אותי מכל אחד? במה אני מיוחד?

בסיום השנה, כל אחד מילדי הכיתה עובד סביב הספר "הכיסים של ענת" / מרטין אורטון.

בספר האישי הילד בוחר וכותב על הדברים החשובים בעיניו ובכיס הגדול מכולם הוא שם את היקר לו מכל.

כיתות ב' - אני ומשפחתי

מטרות:

1. להכיר את הזהות האישית שלי- השם שלי, תכונות המייחדות אותי, דברים אהובים עלי והתחלות בחיים הקשורות אלי.
2. להכיר וללמוד את מעגלי השייכות הקרובים לי (אני, משפחתי והסביבה בה אני גר)- דברים שאני ומשפחתי עושים יחד, מקומות אהובים בישוב שלי ואף דברים שאני עושה עם סבא וסבתא.
3. להציג את עצמי בפני חברת הילדים.
4. באמצעות סיפורי המשפחות הילדים נחשפים להיכרות עם משפחות הבאות מקהילות שונות ולומדים על התרבות והמנהגים בכל עדה.

פעילויות:

א. בנושא הזהות האישית שלי:

- עבודה סביב ספרי שירה של יהודה אטלס, שולמית כהן אסיף כשאחת המשימות לבחור שיר המתאים לי, להעתיק אותו ולכתוב מדוע בחרתי בו.
- לדוגמה: "אנשים זרים שאני בכלל לא מכיר", "אם תראה ילד".
- עבודה סביב השיר- "השם שלי" / אמירה בוקק

ב. מעגלי השייכות הקרובים אלי:

- "הבית שלי".
- ההורים מספרים עלי.
- דברים שאני אוהב לעשות עם משפחתי.

ג. אני נחשף בפני חברת הילדים בכיתה:

- פעילות של כל אחד מילדי הכיתה במשך שבוע- "ילד השבוע"- במשך שבוע שלם הילד מביא את עצמו בפני הכיתה באמצעות: כתיבה, סיפור אישי, ספר שאני מספר עליו, מוצגים שהוא מביא מהבית ומאכל.

"אנשים זרים שאני בכלל לא מכיר
מקומות אחרים
וגם פה מהצד
הייתי רוצה שיצא כולם
יש לי אהב בעולם
והילד הזה הוא אני"

יהודה אטלס

פיתחו את השיר פיתוחה רחב
עבור תלמידי פה שרשרת זהה
אבא ואמא, ואח ואחות
וחתן וכלה בארבעה קלה.

פיתחו את השיר פיתוחה רחב
עבור תלמידי פה שרשרת זהה
סבא וסבתא וצאצא וצאצא
אנשים אלו הם בארבעה פנינים.

קדיה מולדובסקי

קשת גוונים

כיתות ג' - מפגשים עם סנים ורבי סנים

מטרות:

1. להכיר מגוון תרבויות.
2. ללמוד ולהכיר מסורות שעוברות מדור לדור.
3. לגלות שונות גילאית עם המיוחדות שבה. (התמצאות במחשב, ניסיון חיים, ידע עולם, יחס לאחר)
4. חשיפה ומפגש למידה והיכרות עם שורשי המשפחה.

הצעות לפעילויות:

- חשיפת התלמידים לסיפורי הסבים.
- ארצות המוצא של הסבים- מפת העולם ודגלים במדינות השונות.
- מפגש של "זה הסוד שלי".
- מאכלי עדות- מתכון מבית סבא והכנת ספר מתכונים משותף.
- סיפור סביב חפץ העובר במשפחה
- אמונות תפלות.
- הבאת תמונות של הסבים.
- יצירת מילון משותף- פעם והיום.
- מפגשי שירה עם שלומית חפץ (סבתא מהקהילה).

שירים וסיפורים הקשורים לסבא: "פתחו את השער"/ קדיה מולודובסקי
"זה התחיל בשני הורים..."

כיתות ד' - היכרות עם הישוב שלי

מטרות:

1. להכיר את המקום בו אני חי.
2. ללמוד את היסטוריה של הישוב.
3. לפתח מודעות, סקרנות ועניין, תחושת שייכות, גאווה.
4. היכרות עם המושג- ארכיון ותפקידו בישוב.

פעילויות:

1. הכנת שאלון להורים הקשור לישוב (מה הם אוהבים בו, מדוע בחרו לעבור לגור במקום זה ועוד).
2. הכנת שאלון לאחד מבעלי התפקידים בישוב.
3. מפגש שכבתי בארכיון של אשדות יעקב עם נציגי הארכיון.
4. סיור שכבתי בחמש תחנות בישובים 'אשדות איחוד ומאוחד.
5. נסיעה שכבתית לשני קיבוצים ' האון ותל קציר המלווים בפעילויות של אנשים מהקהילה.
6. שילוב התכנית "פסיעות ראשונות" העוסקת בהקמת יישובי "חומה ומגדל" ונסיעה לקיבוץ עין גב.
7. הכנת הפעלות של ילדים מלמדים ילדים- כל קבוצת ילדים מלמדת קבו- צה אחרת על הישוב שלה בדרך חווייתית (חידונים, פאזלים ועוד).

כיתה ה'- העמקת ההכרות עם הישובים

בהם אנו חיים

מטרות:

1. הרחבת הידע על הישובים המרכיבים את בית הספר.
2. פיתוח סקרנות, משמעות ועניין, תחושת שייכות וגאווה.
3. שילוב של הנושא "האדם הקדמון" עם המוזיאון בשער הגולן.

פעילויות:

1. סיור בקיבוץ שער הגולן- מוזיאון האדם הקדמון, חומה ומגדל.
2. סיור בקיבוץ עין גב (הרחבת הנושא מכיתה ד') - ענף הדיג, ביקור בארכיון ובמוזיאון ומידע על ענף התיירות. שילוב של עבר, הווה ועתיד "מעמיקים שורשים ומצמיחים כנפיים".

כיתה ו'- מפגש עם ילדים בעל צרכים מיוחדים

"כנפיים של קרמבו" יוצרים יחד מקום ומשמעות לכל אדם

"כנפיים של קרמבו", תנועת נוער, המובילה שינוי חברתי לילדים עם ובלי צרכים מיוחדים, הראשונה והיחידה מסוגה בעולם.

לפי חזון התנועה, כל ילד, ללא קשר למצבו הגופני ומגבלותיו, יכול וזכאי להיות חלק מפעילות חברתית וליהנות ממנה.

התנועה מדגישה את חשיבות הכבוד שיש לייחס לשונה בחברה ומדגישה את זכותם של כל הנכים להיות שותפים לחיים עם קצת רצון ויצירתיות הנדרשת מכל אדם ואדם.

התנועה שמה לה למטרה לאפשר לילדים בעלי הצרכים המיוחדים להשתלב בקהילה כעצמאים תוך ראיית הצד הבריא של הילדים.

הפעילות:

- הכרות עם התנועה וחזונה- "כנפיים של קרמבו".
- מפגש עם מדריכים מהתנועה אשר מגיע לבית הספר והכנת פעילות לקראת מפגש בסניף.
- נסיעה לסניף הנמצא בעיר הסמוכה - טבריה ופעילות משותפת עם החניכים.
- משלוח מנות לחניכים.

"לכל מקום שאני הולך, אני הולך לארץ ישראל"

(רבי נחמן מברסלב)

"הוא היה אומר, תביב אדם שנברא בצלם חבה יתרה נודעת לו שנברא בצלם"

(בראשית ט', שנאמר

אבות פרק ג' משנה יח')

"לכל מקום שאני הולך אני הולך לארץ ישראל" (רבי נחמן מברסלב)

כיתה ז'- במסגרת שנת המצוות

מפגשים עם ילדים ממשפחות דתיות וחקר המשפחה
דון "עבודת שורשים"

עבודת חקר בתחומים: שם פרטי, שם משפחה, תקופות חיים, מגורים, שפה, השכלה, אירועים היסטוריים שהשתלבו בחייהם, ניצולי השואה. תנועות נוער, תנועות מחאה, שעות הפנאי, אילן המשפחה

תכנית בני מצווה:

מפגשים עם מדרשת בית שאן בנושא הזהות היהודית
מטרת הפעילות שהתלמידים יעברו תהליך אישי-חברתי-לאומי, תוך שימת דגש על גיל המצוות ביהדות.

התחומים בהם עוסקת הסדנה:
למה דווקא גיל 13? החלק שלי בחברה, אני יהודי, היום השביעי בשבוע-שבת, התפילין כסמל, מפגש הורים וילדים.

שלושה שמות נקראו לו לאדם:

- 1 אחד – מה שקוראים לו אביו ואמו,
- 2 ואחד – מה שקוראים לו בני אדם,
- 3 ואחד – מה שקונה הוא לעצמו.

(מדרש תנחומא, ויקהל)

תלמידי כיתות ח' - נפגשים עם בי"ס אורט
סלאמה

"בכל שנה תלמידי כיתות ח' נפגשים עם תלמידי כיתות ח' מבי"ס "אורט סלאמה" תלמידים מהמגזר הבדואי. תוכנית זו מועברת בבית יגאל אלון וכוללת 4 מפגשים מתוכם שניים מתקיימים במוזיאון, ושנים מיועדים לאירוח הדדי.

תוכנית זו היא תולדה של "מפגשי אביב" שיזם יגאל אלון ז"ל במסגרתה הפגיש על הדשא שבקיבוצו ערבים ויהודים שמטרתם אחת: הכרת האחר, אותו אחר שלעיתים נתפש כמפחיד וכמאיים. מפגש בלתי פורמלי שכזה מזמן לשני הצדדים את ההזדמנות הטובה ביותר לדבר, להתוודע ולהכיר את הצד השני.

מפגשים אלה מהווים חלק מה "אני מאמין" הבית ספרי. אנו רואים את עצמנו אחראים ליצירתה של חברה סובלנית טובה יותר. המפגשים הללו משלימים את התכנים הלימודיים והופכים את חווית הלמידה למשמעותית יותר, לטווח הקצר והארוך גם יחד.

המפגש הראשון מתמקד בפעילויות היכרות.

במפגש השני עוסקים בפעילות יצירה משותפת המזמנת אינטראקציה בלתי פורמלית.

במפגשים השלישי והרביעי והרביעי מפגשי אירוח הדדיים בבתי ספר.

"איזהו מכוּבד המכבד את
הבריות שנאמר
"כי מכבדי אכבד ובוזי ייקלו"
(מסכת אבות פרק ד' משנה א)